

Taşıt Kiralamasıyla İlgili Hizmet Alımı İhaleleri

Bu makalede, öncelikle kurumların taşıt ihtiyaçlarını hizmet alımı suretiyle karşılayıp, karşılayamayacakları, sonrasında da hizmet alım yöntemi değerlendirilmiştir.

TAŞIT KİRALAMASIYLA İLGİLİ HİZMET ALIM İHALELERİ

Osman Can YENİCE*

Öncelikle kurumların taşıt ihtiyaçlarını hizmet alımı suretiyle karşılayıp, karşılayamayacakları hususunun tespiti gerekir. 237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 1 inci maddesine göre genel bütçeye dahil dairelerle katma ve özel bütçeli idareler ve bunlara bağlı sabit ve döner sermayeli müesseseler, il özel idareleri, belediyeler ve bunların bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri, İktisadi Devlet Teşekkülleri ve özel kanun ve kararnamelerle kurulan her çeşit banka ve teşekküller, bunların sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları teşekkül ve müesseseler, kamuya yararlı derneklerden Başbakanlıkça lüzumlu görülenler tarafından kullanılacak taşıtlar Taşıt Kanunu'na tabidir. Kamu şirketleri, örneğin belediyelerin kurmuş olduğu şirketlerin de kapsamda yer aldığı düşünülmektedir. Kanunun 2 nci maddesine göre traktör, arazöz, motorla işleyen her çeşit ziraat ve inşaat makineleri, hava taşıtları münhasıran askeri maksatlar için kullanılan ve ordunun silah ve teçhizatından madut bulunan taşıtlar Taşıt Kanunu'na tabi değildir.

Kurumların hizmet alımı suretiyle taşıt kiralayıp kiralamayacakları:

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 7 nci maddesine göre; *“Kurumların taşıt ihtiyaçlarını hizmet alımı suretiyle karşılamaları esastır. Bu şekilde temini mümkün olmayan, ekonomik bulunmayan veya sağlık, savunma ve güvenlik gibi nedenlerle hizmet alımı suretiyle karşılanması uygun görülmeyen taşıtlar diğer yollarla edinilebilir.*

Kullanılacak bu taşıtların, muayyen ve standart tipte, lüks ve gösterişten uzak, memleket yollarına elverişli ucuz ve ekonomik olanlarından temin olunması şarttır.

Bu taşıtlar münhasıran resmi hizmetin ifasında kullanılmak üzere daire veya kurumlarının sorumlu makamlarınca tevzi ve tahsis olunurlar..."

Kanun hükmünden anlaşılacağı üzere kurumların taşıt ihtiyaçlarını satın almadan ziyade hizmet alımı suretiyle temin etmeleri esastır. Hizmet alımlarının da doğal olarak hizmet alımı ihaleleriyle gerçekleştirilmesi gerekir.

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 12 nci maddesinin üçüncü fıkrasının (f) bendine göre; *"Hizmet alımı suretiyle edinilecek taşıtların cinsi, adedi, yaşı, hangi hizmetlerde kullanılacağı, kaynağı, yabancı menşeli olup olmayacağı ve diğer hususlar,*

İçin gerekli esas ve usûller Bakanlar Kurulunca saptanır."

Bu hükme istinaden 2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usuller tespit edilmiş ve 01.04.2006 tarih ve 26126 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerde 2014/6814, 2014/7039 ve 2015/8204 sayılı Bakanlar Kurulu Kararlarıyla değişiklikler yapılmış, yapılan değişiklikler 02.10.2014 tarih ve 29137, 25.12.2014 tarih ve 29216, 06.11.2015 tarih ve 29524 sayılı Resmi Gazete'lerde yayımlanmıştır.

Hangi araç kiralamaları Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullere tabidir?

05.08.2015 tarih ve 2015/UH.I-2162 sayılı Kamu İhale Kurulu Kararında belirtildiği üzere Kamu İhale Kurumunca bir incelemeye esas olmak üzere Maliye Bakanlığı Bütçe Mali ve Kontrol Genel Müdürlüğüne (BÜMKO) gönderilen 09.01.2015 tarih ve 696 sayılı yazıda, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre yapılan hizmet alımı ihalelerine yönelik yapılacak incelemelerde uygulama birliğinin sağlanması ve yaşanabilecek tereddütlerin giderilmesi bakımından, ihale konusu araç temini olan ve ihale konusu araç temini olmamakla birlikte hizmet kapsamında ihtiyaç duyulan araçların da temin edildiği ihalelerde 17.03.2006 tarihli ve 2006/10193 sayılı Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin uygulanıp uygulanmayacağına ilişkin Bakanlık görüşü talep edilmiş olup, alınan 19.01.2015 tarih ve 556 sayılı yazıda *"Bilindiği üzere 17/03/2006 tarihli ve 2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki "Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usuller'e, 02/10/2014 tarihli ve 29137 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2014/6814 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile, şoför giderleri hariç yapılan taşıt kiralamalarında aylık kiralama bedeli (katma değer vergisi hariç, her türlü bakım-onarım, sigorta ve benzeri giderler dâhil) taşıtın Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği tarafından yayımlanan ve harcama talimatının verildiği*

yılın ocak ayı itibariyle uygulanacak Motorlu Kar Taşıtları Kasko Değer Listesinde yer alan kasko sigorta değerinin %2'sini aşmayacağı ve şoför giderleri dâhil yapılan taşıt kiralamalarında ise aylık kiralama bedeli, yukarıda belirtilen şekilde tespit edilecek tutara yürürlükteki brüt asgari ücretin yüzde elli artırımlı tutarının ilave edilmesi suretiyle hesaplanacak tutarı aşmayacağı hükümleri eklenmiş ve 6'ncı maddenin (ç) bendinde yapılan değişikliklerle de taşıtlar, yakıt hariç, şoförlü veya şoförsüz olarak edinilebileceği hüküm altına alınmıştır. Bu itibarla kapsam dâhilindeki kamu idarelerinin hizmet alımı suretiyle taşıt ediniminde söz konusu düzenlemeye uymaları gerekmektedir birlikte doğrudan taşıt kiralama ihalesi kapsamında yer almayan ve diğer hizmet alımları bünyesinde işin yürütülmesi için gerekli olan ve taşıt kiralamasına ilişkin bedelin toplam ihale bedeli içerisinde önemli paya sahip olmadığı ihaleler kapsamında edinilecek olan taşıtların ise söz konusu düzenleme dâhilinde yer almadığı mütalaa edilmektedir." şeklinde görüş bildirilmiştir.

Maliye Bakanlığı Bütçe Mali ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 19.01.2015 tarih ve 556 sayılı yazısından anlaşıldığı üzere; kamu idarelerinin hizmet alımı suretiyle taşıt ediniminde 17.03.2006 tarihli ve 2006/10193 sayılı Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullere uymaları gerekmektedir. Ancak doğrudan taşıt kiralama ihalesi kapsamında yer almayan ve diğer hizmet alımları bünyesinde işin yürütülmesi için gerekli olan ve taşıt kiralamasına ilişkin bedelin toplam ihale bedeli içerisinde önemli paya sahip olmadığı ihaleler kapsamında edinilecek olan taşıtlar ise Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullere tabi değildir. Örneklendirmek gerekirse, çöp toplama ve nakli, park ve bahçe bakımı, özel güvenlik gibi hizmet alımları içinde yer alan ve sadece hizmet alımına dönük kullanılacak taşıtlar (yüklenicinin ihale konusu işi gerçekleştirmekte kullanacağı her türlü taşıtlar) bu kapsamda değildir. Ancak, hizmet alımları bünyesinde işin yürütülmesi için gerekli olan ve taşıt kiralamasına ilişkin bedelin toplam ihale bedeli içerisinde önemli paya sahip olmadığı ihaleler kapsamında edinilecek olan taşıtlar konusunda da idarelerin Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullere uymaları, ihale şartnamelerine bu yönde hüküm koymaları mümkündür.

Servis kiralamaları Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullere tabi midir?

Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin 9 uncu maddesine göre; "6/2/2004 tarihli ve 2004/6801 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan 'Kamu Kurum ve Kuruluşları Personel Servis Hizmet Yönetmeliği' uyarınca yapılan servis kiralamaları bu Esas ve Usullere tabi değildir."

Anlaşıldığı üzere personel taşıma amacıyla yapılan servis kiralamaları Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullere tabi değildir.

Taşıt ihtiyacının hizmet alımı yoluyla karşılanmasından ne amaçlanmaktadır?

Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin 5 inci maddesine göre; kamu hizmetlerinin gerektirdiği taşıt ihtiyacının hizmet alımı yoluyla karşılanmasının temel amacı, kamudaki taşıt giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımının sağlanmasıdır. Kurumların hizmet alımı suretiyle taşıt edinirken bu amaca uygun hareket etmeleri, araç ihtiyaçlarını doğru tespit ederek taşıt giderlerini azaltmaları, savurganlığı önlemeleri gerekir.

Hizmet alımı suretiyle taşıt edinilmesinde dikkat edilecek hususlar:

Taşıt Kanunundaki ve Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerdeki düzenleme ve sınırlamalar, aynı zamanda taşıt kiralamasıyla ilgili hizmet alımı ihalelerine ilişkin idari ve teknik şartnamelerin hazırlanmasında da yol göstericidir. Kurumların taşıt kiralama ihalelerinde idari ve teknik şartnameleri bu hususlara uygun olarak hazırlamaları gerekir.

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasına göre; "

Kullanılacak taşıtların, muayyen ve standart tipte, lüks ve gösterişten uzak, memleket yollarına elverişli ucuz ve ekonomik olanlarından temin olunması şarttır."

Dolayısıyla hizmet alımı suretiyle temin edilecek araçların öncelikle bilinen ve standart tipte, ucuz ve ekonomik, memleket yollarına uygun olmaları, lüks olmamaları gerekir.

Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin 6 ncı maddesine göre; " (1) Temel amaç çerçevesinde hizmet alımı suretiyle taşıt edinilebilmesinin genel esasları şunlardır:

a) Hizmet alımının yapıldığı yılın başında, binek ve station-wagon cinsi taşıtlar 10 yaşını, diğer taşıtlar ise 15 yaşını doldurmamış olacaktır.

b) Hizmet alımı suretiyle yabancı menşeli binek ve station-wagon cinsi taşıt edinilmesini Kanununun 10 uncu maddesinin beşinci fıkrasında[1] öngörülen makam ve hizmetler ile sınırlı olacaktır.

c) Kanuna ekli (1) ve (2) sayılı cetvellerde yer alanlar ile güvenlik önlemleri (zırhlı) araçlar ve koruma altına alınanlarla ilgili yönetmelik hükümlerine göre tahsis olunan araçlar dışında kullanılacak binek ve station-wagon cinsi taşıtların motor hacmi 1600 cc'yi geçmeyecektir.

ç) Taşıtlar, yakıt hariç, şoförlü veya şoförsüz olarak edinilebilecektir.

d) Taşıtların, her türlü vergi, sigorta ve bakım-onarım gibi giderleri yükleniciye ait olacaktır.

e) Yüklenicilerce alıştırılan şoförlerin, sözleşmeye aykırı her türlü davranışlarından, bunların taşıtlara, kurum mensuplarına ve üçüncü şahıslara verecekleri zararlardan dolayı yükleniciler sorumlu olacaktır.

f) Hizmet alımı suretiyle edinilen taşıtların (Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde belirtilenlere tahsis olunacak taşıtlar hariç) n camına, 35 puntodan az olmamak kaydıyla "Resmi hizmete mahsustur" ibaresi yazılı bir levha görünür bir şekilde konulacaktır.

g) Hizmet alımı suretiyle taşıt edinilmesinin gerektirdiği giderler kurum bütçesinde öngörülen denekler çerçevesinde karşılanacaktır.

ė) Kurumlar ve yükleniciler karayolları trafik mevzuatı hükümlerine uyacaklardır.

h) Hizmet alımı suretiyle taşıt edinimi kurumların tabi oldukları ihale mevzuatına göre gerçekleştirilecektir.

i) Kurumlar, sosyal tesis kaynaklarından karşılanmak şartıyla sosyal tesis hizmetlerinde kullanılmak üzere hizmet alımı suretiyle taşıt edinebileceklerdir.

(2) Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermayelerin (Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği ile TBMM Genel Sekreterliği hariç) hizmetleri için ihtiyaç duyulan binek, station-wagon, arazi binek, kaptı katı, panel ve pick-up tipi taşıtların (fiilen arazi üzerinde çalışan arazi binek ve pick-up'lar hariç) hizmet alımı yöntemiyle ediniminde;

a) şoför giderleri hariç yapılan taşıt kiralamalarında aylık kiralama bedeli (katma değer vergisi hariç, her türlü bakım-onarım, sigorta ve benzeri giderler dahil), taşıtın Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik şirketleri Birliği tarafından yayımlanan ve harcama talimatının verildiği yılın ocak ayı itibarıyla uygulanacak Motorlu Kara Taşıtları Kasko Değer Listesinde yer alan kasko sigortası değerinin %2'sini aşmayacaktır.

b) şoför giderleri dahil yapılan taşıt kiralamalarında aylık kiralama bedeli, (a) bendine göre tespit edilecek tutara yürürlükteki brüt asgari ücretin yüzde elli artırımlı tutarının ilave edilmesi suretiyle hesaplanacak tutarı aşmayacaktır.

c) şoför gideri dahil taşıt kiralamalarında aylık kiralama bedeli hesabında yemek, yol, resmi tatil creti ve benzeri giderler de dahil yürürlükte bulunan brüt asgari ücretin yüzde elli artırımlı tutarı esas alınacak; işveren maliyeti kapsamında yer alan sosyal sigorta ve genel sağlık sigortası işveren payı (%20,5) ve işsizlik sigortası işveren payı (%2) ile işçilik maliyeti üzerinden hesaplanan sözleşme giderleri ve genel giderler (%4) ise idarelerce ayrıca ödenecektir.

(3) İkinci fıkranın (a) bendinde belirlenen oranı, idareler ve taşıt cinsleri itibarıyla % 20'ye kadar arttırmaya ve eksiltmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

(4) İkinci fıkra çerçevesinde hizmet alımı yöntemiyle edinilemeyen taşıtlar ile Kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde yer alan makam ve hizmetler için edinilecek taşıtların temininde satın alma yöntemi tercih edilecektir.”

Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin 6 ncı maddesi değerlendirildiğinde:

1-Hizmet alımının yapıldığı yılın başında, binek ve station-wagon cinsi taşıtlar 10 yaşını, diğer taşıtlar ise 15 yaşını doldurmamış olacaktır.

Şartnamelere kiralanacak araçların 'sıfır' kilometre olmasına ilişkin şart konulmasının bu esasa aykırı olduğu düşünülmektedir. Alt sınır konulmamış olması sıfır kilometre araç kiralanacağı manasına gelmez. Aracın sıfır kilometre olmasının araç kira bedelini artırıcı etki yaptığı ortadadır. Bu da kullanılacak taşıtların ucuz ve ekonomik olanlarından temin olunması şartına aykırıdır.

2-Hizmet alımı suretiyle yabancı menşeli binek ve station-wagon cinsi taşıt edinilmesini Kanununun 10 uncu maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen makam ve hizmetler ile sınırlı olacaktır.

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 10 uncu maddesinin beşinci fıkrası; “Bu Kanun kapsamında edinilecek taşıtların menşei, silindir hacimleri ve diğer niteliklerini belirlemeye ve sınırlamalar getirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir” şeklindedir.

Görüldüğü üzere fıkroda herhangi bir makam ve hizmet öngörülmemiştir. 237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 10 uncu maddesinin beşinci fıkrasında 11.02.2014 tarih ve 6519 sayılı Kanun'un 21 inci maddesiyle değişiklik yapılmış fakat Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde buna paralel değişiklik yapılmadığı için bu ilgisiz durum ortaya çıkmıştır. Bu bendin ne ifade ettiğini anlamak için 237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 10 uncu maddesinin beşinci fıkrasının değişmeden önceki halini incelemek gerekir.

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 10 uncu maddesinin beşinci fıkrasının 11.02.2014 tarih ve 6519 sayılı Kanun'un 21 inci maddesiyle değişmeden önceki hali; “Bu Kanuna ekli (1) sayılı cetvelde belirtilenlerin (Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı hariç) emir ve zatlarına verilenler, (2) sayılı cetvelin birinci ve ikinci sırasında yer alanlar, güvenlik önlemleri (zırhlı) araçlar ve koruma altına alınanlarla ilgili yönetmelik hükümlerine göre tahsis olunan araçlar dışında hibe dahil, her ne suretle olursa olsun yabancı menşeli binek ve station-wagon cinsi taşıt edinilemez. Yerli muhteva oranı % 50'nin altında kalan taşıtlar yabancı menşeli sayılır. Bu oranı arttırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir” şeklindedir.

Aynı sıkıntı Esaslardaki yabancı menşeli taşıt tanımında da vardır. Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin tanımlar başlığını taşıyan 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine göre; yabancı menşeli taşıt, Kanununun 10 uncu maddesinin beşinci fıkrası uyarınca yerli muhteva oranı % 50'nin altında kalan taşıtları ifade eder. Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerde de bu hususlarda değişiklik yapılması uygun olacaktır.

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 10 uncu maddesinin beşinci fıkrasındaki yetkiye istinaden alınan 2014/6425 sayılı 237 sayılı Taşıt Kanunu Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı 10.06.2014 tarih ve 29026 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

237 sayılı Taşıt Kanunu Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair Karar'ın 1 inci maddesinin birinci fıkrasına göre; *"5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu'na ekli (1) sayılı cetvelde ve son iki sırasında belirtilenler hariç olmak üzere (2) sayılı cetvelde yer alan makamlar ile güvenlik önlemleri (zırhlı) araçlar, koruma altına alınanlarla ilgili yönetmelik hükümlerine göre tahsis olunanlar ve idarelerin yurtdışı teşkilatları için yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi taşıt edinebilir. Bunların dışında hibe dahil her ne surette olursa olsun yabancı menşeli binek veya station wagon cinsi araç edinilemez."*

237 sayılı Taşıt Kanunu Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair Karar'ın 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre; *"Yerli muhteva oranı % 50'nin altında kalan taşıtlar yabancı menşeli sayılır."*

(1) sayılı cetvelde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı T.B.M.M Başkanlık Divanı üyeleri, Komisyon Başkanları ve Grup Başkanvekilleri, Cumhurbaşkanlığı, Başbakan, Bakanlar, Genelkurmay Başkanı, Kara, Deniz, Hava Kuvvetler Kumandanları, Elçilikler ve daimi delegelikler, Daimi Askeri Temsilcilikler Başkanlıkları, Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreterliği, Anayasa Mahkemesi Başkanı, İl Valileri, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanvekili, Yargıtay Başkanı, Danıştay Başkanı, Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı, Sayıştay Başkanı, Cumhuriyet Başsavcısı ve Danıştay Başkanunsözcüsü, (2) sayılı cetvelde (son iki sırasında belirtilenler hariç) Başbakanlık, Başbakanlık Müsteşarlıkları, Kamu Başdenetçisi, Askeri Yargıtay Başkanı, Üniversite Rektörleri, Diyanet İşleri Başkanı, Askeri Yargıtay Başsavcısı, Genelkurmay 2 nci Başkanı ve (J) Başkanlıkları, Kara, Deniz, Hava Kuvvetler Kurmay Başkanlıkları, Ordu, Kolordu, Tümen, Donanma, Hava Kuvvet ve Yurt İçi Bölge Kumandanlıkları, Harb Akademileri Kumandanı, Jandarma Genel Kumandanı, General veya amiral rütbesi ile fiilen işgal edilen diğer bütün makamlar, Bakanlıklar Müsteşarları, Düzenleyici ve Denetleyici Kurum Başkanları, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Ankara, İstanbul, İzmir Emniyet

Müdürlükleri yer almıştır.

Emirlerine ve zatlarına binek otomobili verilenler ve makam hizmetlerine araç tahsisi yapılacaklar arasında belediye başkanı, genel sekreter, genel müdür, daire başkanı, şube müdürü bulunmadığından, kurumlarda, mahalli idarelerde bu makamlara yabancı menşeli araçların kiralanıp tahsisi mümkün değildir. Zaten Hizmet Alımı Suretiyle Taşıtların Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin 6 ncı maddesinin dördüncü fıkrasına göre ikinci fıkra çerçevesinde hizmet alımı yöntemiyle edinilemeyen taşıtlar ile Kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde yer alan makam ve hizmetler için edinilecek taşıtların temininde satın alma yöntemi tercih edilecektir.

237 sayılı Taşıtlar Kanunu Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair Karar'ın 2 nci maddesine göre; *“Hizmet alımı suretiyle edinilecek taşıtların menşei ve silindir hacimleri hakkında 1'inci madde hükümleri uygulanır.”*

Yabancı menşeli binek veya station-wagon cinsi hizmet aracı da kiralanmayacaktır. Yerli muhteva oranı % 50'nin altında kalan taşıtlar yabancı menşeli sayılacaktır.

237 sayılı Taşıtlar Kanunu Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair Karar'ın 1 inci maddesinin dördüncü fıkrasına göre; Binek ve station-wagon dışındaki taşıtlar hakkında yabancı menşeli sınırlaması uygulanmaz.

3-Kanuna ekli (1) ve (2) sayılı cetvellerde yer alanlar ile güvenlik önlemleri (zırhlı) araçlar ve koruma altına alınanlarla ilgili yönetmelik hükümlerine göre tahsis olunan araçlar dışında kullanılacak binek ve station-wagon cinsi taşıtların motor hacmi 1600 cc'yi geçmeyecektir.

237 sayılı Taşıtlar Kanunu Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair Karar'ın 1 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre; *“Birinci fıkra kapsamındaki makam ve hizmetler hariç olmak üzere, edinilecek binek veya station-wagon cinsi taşıtların silindir hacmi 1.600 cc'yi geçemez.”*

Emirlerine ve zatlarına binek otomobili verilenler ve makam hizmetlerine araç tahsisi yapılacaklar arasında belediye başkanı, genel sekreter, genel müdür, daire başkanı, şube müdürü bulunmadığından, kurumlarda, mahalli idarelerde bu makamlara silindir hacmi 1.600 cc'yi aşan araçların kiralanıp tahsisi mümkün değildir. Zaten Hizmet Alımı Suretiyle Taşıtların Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin 6 ncı maddesinin dördüncü fıkrasına göre ikinci fıkra çerçevesinde hizmet alımı yöntemiyle edinilemeyen taşıtlar ile Kanuna bağlı (1) ve (2) sayılı cetvellerde yer alan makam ve hizmetler için edinilecek taşıtların temininde satın alma yöntemi tercih edilecektir.

237 sayılı Taşıt Kanunu Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair Karar'ın 2 nci maddesine göre; "Hizmet alımı suretiyle edinilecek taşıtların menşei ve silindir hacimleri hakkında 1'inci madde hükümleri uygulanır."

Silindir hacmi 1.600 cc'yi geçen binek veya station-wagon cinsi hizmet aracı da kiralanmayacaktır.

237 sayılı Taşıt Kanunu Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair Karar'ın 1 inci maddesinin dördüncü fıkrasına göre; Binek ve station-wagon dışındaki taşıtlar hakkında silindir hacmi sınırlaması uygulanmaz.

4-Taşıtlar, yakıt hariç, şoförlü veya şoförsüz olarak edinilebilecektir.

Yakıtın yükleniciye ait olduğu ihale yapılamayacaktır.

5-Taşıtların, her türlü vergi, sigorta ve bakım-onarım gibi giderleri yükleniciye ait olacaktır.

İdareler, sözleşmenin uygulanması sırasında, ilgili mevzuat gereğince yapılacak her türlü vergi, sigorta, bakım-onarım giderlerinin, isteklilerce teklif edilecek fiyata dahil olması gerektiğini idari şartnamenin teklif fiyata dahil olan giderler maddesinde belirteceklerdir.

6-Yüklenicilerce çalıştırılan şoförlerin, sözleşmeye aykırı her türlü davranışlarından, bunların taşıtlara, kurum mensuplarına ve üçüncü şahıslara verecekleri zararlardan dolayı yükleniciler sorumlu olacaktır.

Sözleşmelerde bu hususlara ilişkin düzenleme yapılacaktır.

7-Hizmet alımı suretiyle edinilen taşıtların (Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde belirtilenlere tahsis olunacak taşıtlar hariç) ön camına, 35 puntodan az olmamak kaydıyla "Resmi hizmete mahsustur" ibaresi yazılı bir levha görünür bir şekilde konulacaktır.

Sözleşmenin uygulanması sürecinde bu hususa dikkat edilecektir.

8-Hizmet alımı suretiyle taşıt edinilmesinin gerektirdiği giderler kurum bütçesinde öngörülen ödenekler çerçevesinde karşılanacaktır.

9-Kurumlar ve yükleniciler karayolları trafik mevzuatı hükümlerine uyacaklardır.

10-Hizmet alımı suretiyle taşıt edinimi kurumların tabi oldukları ihale mevzuatına göre gerçekleştirilecektir.

11-Kurumlar, sosyal tesis kaynaklarından karşılanmak şartıyla sosyal tesis hizmetlerinde kullanılmak üzere hizmet alımı suretiyle taşıt edinebileceklerdir.

12-Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermayelerin (Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği ile TBMM Genel Sekreterliği hariç) hizmetleri için ihtiyaç duyulan binek, station-wagon, arazi binek, kaptı kaçı, panel ve pick-up tipi taşıtların (fiilen arazi üzerinde çalışan arazi binek ve pick-up'lar hariç) hizmet alımı yöntemiyle ediniminde:

-Şoför giderleri hariç yapılan taşıt kiralamalarında aylık kiralama bedeli (katma değer vergisi hariç, her türlü bakım-onarım, sigorta ve benzeri giderler dahil), taşıtın Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği tarafından yayımlanan ve harcama talimatının verildiği yılın ocak ayı itibarıyla uygulanacak Motorlu Kara Taşıtları Kasko Değer Listesinde yer alan kasko sigortası değerinin % 2'sini aşmayacaktır.

-Şoför giderleri dahil yapılan taşıt kiralamalarında aylık kiralama bedeli, (a) bendine göre tespit edilecek tutara yürürlükteki brüt asgari ücretin yüzde elli artırımlı tutarının ilave edilmesi suretiyle hesaplanacak tutarı aşmayacaktır.

- Şoför gideri dahil taşıt kiralamalarında aylık kiralama bedeli hesabında yemek, yol, resmi tatil ücreti ve benzeri giderler de dahil yürürlükte bulunan brüt asgari ücretin yüzde elli artırımlı tutarı esas alınacak; işveren maliyeti kapsamında yer alan sosyal sigorta ve genel sağlık sigortası işveren payı (%20,5) ve işsizlik sigortası işveren payı (%2) ile işçilik maliyeti üzerinden hesaplanan sözleşme giderleri ve genel giderler (%4) ise idarelerce ayrıca ödenecektir.

Burada dikkat etmemiz gereken husus yemek, yol, resmi tatil ücreti ve benzeri giderler brüt asgari ücretin yüzde elli artırımlı tutarına dahildir. Yemek, yol, resmi tatil ücreti gibi hususlar için işçilik maliyetine ilave yapılmayacaktır.

İşveren maliyeti kapsamında yer alan sosyal sigorta ve genel sağlık sigortası işveren payı (%20,5) ve işsizlik sigortası işveren payı (%2) ile işçilik maliyeti üzerinden hesaplanan sözleşme giderleri ve genel giderler (%4) ise idarelerce ayrıca ödenecektir. Bu nedenle bu kalemlerin yaklaşık maliyetin hesabında işçilik maliyetine dahil edilmek suretiyle dikkate alınması gerekir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 2 nci maddesine göre genel yönetim, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri; sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerden oluşur. Dolayısıyla bu kurumlar hizmetleri için ihtiyaç duyulan binek, station-wagon, arazi binek, kaptı kaçı, panel ve pick-up tipi taşıtların (fiilen arazi üzerinde çalışan arazi binek ve pick-up'lar hariç) hizmet alımı yöntemiyle ediniminde Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasındaki hükümlere uymak zorundadırlar.

Kasko değer listesi Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği tarafından yayımlanmakta ve her ay güncellenmektedir.

05.08.2015 tarih ve 2015/UH.I-2162 sayılı Kamu İhale Kurulu Kararında *“ihale konusu iş kapsamında isteklilerin, Bakanlar Kurulu Karar’ında yer verilen ‘Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği tarafından yayımlanan ve harcama talimatlarının verildiği yılın ocak ayı itibariyle uygulanacak Motorlu Kara Taşıtları Kasko Değer Listesi’nde yer alan kasko sigortası değerinin %2’sini aşamayacağı’ hükmü doğrultusunda teklif ekinde ocak ayına ait kasko değer listelerini sunması gerekirken, başvuru sahibi tarafından 2015 yılı Ocak ayı kasko değer listesi yerine, 2015 yılı Mayıs ayı sonu fiyatını gösteren kasko değer listesini sunduğu anlaşıldığından söz konusu isteklinin teklifinin değerlendirme dışı bırakılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır”* denilmektedir.

Örneğin:

-2015 Yılı Ocak ayı kasko bedeli 61.490,00 TL olan bir aracın şoförsüz olarak kiralanacağı bir ihalede isteklinin teklif edebileceği aylık kira bedelinin azami tutarı $(61.490,00 * 0,02=)$ 1.229,80 TL dir.

İstekli bu rakamın üzerinde bir bedel teklif etmişse teklifi Hizmet Alımı Suretiyle Taşıtların Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası ve 05.08.2015 tarih ve 2015/UH.I-2162 sayılı Kamu İhale Kurulu Kararı doğrultusunda değerlendirme dışı bırakılacaktır.

-Aynı aracın şoförlü olarak kiralanması durumunda:

$(1.229,80 \text{ TL}) + (\text{brüt asgari ücret} * 1,50)$

2015 yılı Ocak-Haziran ayı brüt asgari ücret **1.201,50 TL**

2015 yılının ilk altı ayında yapılan bir ihalede; $(1.229,80 \text{ TL}) + (1.201,50 * 1,50 = 1.802,25) = 3.032,05 \text{ TL}$ dir.

İstekli bu rakamın üzerinde bir bedel teklif etmişse teklifi Hizmet Alımı Suretiyle Taşıtların Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası ve 05.08.2015 tarih ve 2015/UH.I-2162 sayılı Kamu İhale Kurulu Kararı doğrultusunda değerlendirme dışı bırakılacaktır.

Hizmet Alımı Suretiyle Taşıtların Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin 7 nci maddesine göre; *“10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, hizmet alımı suretiyle binek veya station-wagon cinsi taşıtların edinilmek için aşağıdaki hususlara uyacaklardır:*

a) Bir önceki yılda veya yıl içinde, tasfiye edilen veya sözleşmesi sona eren binek ve station-wagon cinsi taşıtların sayısı kadar hizmet alımı yoluyla binek veya station-wagon cinsi taşıt edinilebilecektir.

b) Kurumlar, hizmet genişlemesi veya zorunluluk arz eden hallerde, hizmet alımı yoluyla ilave binek veya station-wagon cinsi taşıt edinebilmek için, önceden Bakanlığın uygun görüşünü alacaklardır.

c) Bir önceki yıl mülkiyetinde ve hizmet alımı yoluyla edinilmiş binek ve station-wagon cinsi taşıtı olmayan kurumlar, hizmet alımı yoluyla binek veya station-wagon cinsi taşıt edinebilmek için önceden Bakanlığın uygun görüşünü alacaklardır.”

Öncelikle belirtelim ki bu hükümler mahalli idarelerimizi ilgilendirmemektedir. Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, hizmet alımı suretiyle binek veya station-wagon cinsi taşıt edinebilmek için bu maddede düzenlenen hususlara uyacaklardır.

Hizmet alımı suretiyle taşıt edinilmesinde uygulanacak ihale usulü:

Hizmet alımı suretiyle taşıt edinilmesinde, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 19 uncu maddesinde düzenlenen, bütün isteklilerin teklif verebildiği açık ihale usulünün uygulanması uygun olacaktır. Ancak, yaklaşık maliyeti öngörülen parasal limitlerin altında olan kiralamalarda 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21/f maddesine göre pazarlıkla, 22/d maddesine göre doğrudan teminle kiralama yapılması da mümkündür.

Harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlilerine önemli bir hatırlatma:

237 sayılı Taşıt Kanunu'nun 17 nci maddesinin ikinci fıkrasına göre; “Vakıf, dernek, sandık, banka, birlik, firma, şahıs ve benzeri kuruluş veya kişilere ait olup bu Kanun kapsamında bulunan kurumlar ile özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşlarınca kullanılan taşıtların giderleri için (güvenlik hizmetlerinde kullanılan taşıtlar hariç) kurum bütçelerinden hiçbir şekilde ödeme yapılamaz.”

Servis kiralama ihalelerinde dikkat edilecek hususlar:

Personel taşıma amacıyla yapılan servis kiralamaları Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullere tabi olmamakla birlikte, kiralamaların hizmet alımı ihaleleriyle yapılması gerekir.

Kamu Kurum ve Kuruluşları Personel Servis Hizmet Yönetmeliği'nin 7 nci maddesine göre; “Personel servis hizmetini kiralama yoluyla temin edecek kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşıma hizmetini, birden fazla gerçek ve tüzel kişi üstlenebilir.

Birden fazla gerçek ve/veya tüzel kişinin bir araya gelip ortak girişim olarak personel servis hizmeti vermek istemeleri halinde, bu kişilere ait personel servis araçlarının toplamı ortak girişimin personel servis araç sayısı olarak kabul edilir.”

Aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesine göre; *“Personel servis hizmetini kiralama yoluyla temin edecek kamu kurum ve kuruluşları yaklaşık maliyet tespitinde; 507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanununun[2] 125 inci[3] maddesine göre ilgili odanın belirlediği ücret tarifelerini de dikkate alırlar.*

507 sayılı Kanunun 125 inci maddesine göre ilgili esnaf odalarınca belirlenecek personel servis hizmet ücret tarifeleri, içinde bulunulan yılın eylül ayı sonuna kadar ilan olunur.

Kamu kurum ve kuruluşlarının taşıma işini üstlenen gerçek ve tüzel kişilere ödenecek ücretin %75’i ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından araç sahiplerinin kendisine veya bildireceği banka hesap numarasına doğrudan ödenir.”

Aynı Yönetmeliğin 12 nci maddesine göre; *“Personel servis aracı olarak kullanılacak taşıtların;*

a) Fabrikasından imal edildiği tarihten sonra gelen ilk takvim yılı esas alınmak kaydıyla ondokuz yaşından küçük,

b) 3/2/1993 tarihli ve 21485 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkındaki Yönetmelik ile Türk Standartları Enstitüsü’nün Kasım 2001 tarihli ve TS12257 no’lu Standardına göre;

1) İmal edilmiş ve iç düzenlemesi yaralanmalara karşı yumuşak bir doku malzemesi ile donatılmış,

2) Araca ait koltuk adedini gösteren tescil belgesinin, aracın içerisinde görülebilecek bir yere monte edilmiş,

c) Kapılarının, ikaz sinyali ile sürücülerini uyaracak nitelikte otomatik veya elle kumanda edilebilecek şekilde mekanik olarak imal edilmiş,

d) 18/7/1997 tarihli ve 23053 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Karayolları Trafik Yönetmeliği’nde belirtilen,

1) Standartlara uygun nitelikte ve sayıda kullanılabilir durumda araç, gereç, malzeme ile donatılmış,

2) Esaslara uygun olarak koltuklarında emniyet kemeri,

3) Periyodik trafik muayeneleri ile bir yıllık mutad bakım ve onarımlarının yapılmış ve (EK-1, EK-1/A) daki formların tanzim edilmiş,

olması zorunludur.”

Aynı Yönetmeliğin 15 inci maddesine göre; “Kamu kurum ve kuruluşları ile taşımacılar, personel servis hizmetinde kullanacakları taşıtlara, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunuyla getirilen Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasını yaptırmak zorundadırlar. Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası bulunmayan servis araçları ile personel taşımacılığı yapılamaz.

Bu madde hükmüne aykırı olarak faaliyet gösteren araçlar hakkında 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.”

Yönetmelik hükümleri birlikte değerlendirildiğinde: Yaklaşık maliyet tespitinde ilgili odanın düzenlediği ücret tarifeleri dikkate alınacak, kiralanacak araçlar ondokuz yaşından küçük olacak, araçlara zorunlu mali sorumluluk sigortası yaptırılacaktır. Sözleşmenin uygulanması aşamasında, ödenecek ücretin %75’i ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından araç sahiplerinin kendisine veya bildireceği banka hesap numarasına doğrudan ödenecektir.

Sonuç olarak:

Kurumların taşıt ihtiyaçlarını satın almadan ziyade hizmet alımı suretiyle temin etmeleri esastır. Kamu hizmetlerinin gerektirdiği taşıt ihtiyacının hizmet alımı yoluyla karşılanmasının temel amacı, kamudaki taşıt giderlerinin asgari seviyeye indirilmesi ve kaynakların savurganlığa yol açılmadan, bütçe olanaklarıyla uyumlu bir biçimde kullanımının sağlanmasıdır.

Hizmet alımı suretiyle araç kiralamasında Taşıt Kanunu’nun 7 nci maddesi olmazsa olmaz ilkeleri ortaya koymuştur: Kiralanacak araçlar bilinen ve standart tipte, lüks ve gösterişten uzak, memleket yollarına uygun, ekonomik ve ucuz olmalıdır.

Hizmet alımı suretiyle araç kiralamasında, 2006/10193 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullere uyulması gerekir. Doğrudan taşıt kiralama ihalesi kapsamında yer almayan ve diğer hizmet alımları bünyesinde işin yürütülmesi için gerekli olan ve taşıt kiralamasına ilişkin bedelin toplam ihale bedeli içerisinde önemli paya sahip olmadığı ihaleler kapsamında edinilecek olan taşıtlar ve personel taşıma amacıyla yapılan servis kiralamaları Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullere tabi değildir.

Hizmet alımının yapıldığı yılın başında, binek ve station-wagon cinsi taşıtlar 10 yaşını, diğer taşıtlar ise 15 yaşını doldurmamış olacaktır.

237 sayılı Taşıt Kanunu Kapsamında Edinilecek Taşıtların Menşei, Silindir Hacimleri ve Diğer Niteliklerinin Belirlenmesine Dair Karara göre yabancı menşeli, silindir hacmi 1.600 cc'yi geçen binek veya station-wagon cinsi hizmet aracı kiralanmayacaktır. Yerli muhteva oranı % 50'nin altında kalan taşıtlar yabancı menşeli sayılacaktır.

Taşıtlar, yakıt hariç kiralanacaktır. Taşıtlar şoförlü veya şoförsüz olarak kiralanabilecektir.

Şoförsüz taşıt kiralama bedeli (katma değer vergisi hariç), taşıtın Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği tarafından yayımlanan ve harcama talimatının verildiği yılın ocak ayı itibarıyla uygulanacak Motorlu Kara Taşıtları Kasko Değer Listesinde yer alan kasko sigortası değerinin % 2'sini aşmayacaktır.

Şoför giderleri dahil yapılan taşıt kiralama bedeli aracın kasko sigortası değerinin % 2'sine yürürlükteki brüt asgari ücretin yüzde elli artırımlı tutarının ilave edilmesi suretiyle hesaplanacak tutarı aşmayacaktır. (Yemek, yol, resmi tatil ücreti ve benzeri giderler brüt asgari ücretin yüzde elli artırımlı tutarına dahildir. Yemek, yol, resmi tatil ücreti gibi hususlar için işçilik maliyetine ilave yapılmayacaktır.) Taşıt kiralamasına yönelik hizmet alımı ihalelerinde istekli bu rakamın üzerinde bir bedel teklif etmişse teklifi Hizmet Alımı Suretiyle Taşıt Edinilmesine İlişkin Esas ve Usullerin 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası ve 05.08.2015 tarih ve 2015/UH.I-2162 sayılı Kamu İhale Kurulu Kararı doğrultusunda değerlendirme dışı bırakılacaktır.

İşveren maliyeti kapsamında yer alan sosyal sigorta ve genel sağlık sigortası işveren payı (%20,5) ve işsizlik sigortası işveren payı (%2) ile işçilik maliyeti üzerinden hesaplanan sözleşme giderleri ve genel giderler (%4) ise idarelerce ayrıca ödenecektir.

[1] 237 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin beşinci fıkrası 11.02.2014 tarih ve 6519 sayılı Kanun'un 21 inci maddesiyle değişmiştir.

[2] 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 76 ncı maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

[3] 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 62 nci maddesinde düzenlenmiştir.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA